ΜΑΘΗΜΑ / ΤΑΞΗ:	**ΙΣΤΟΡΙΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:	**17/10/2026**

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων :

α. ΟΥΛΕΝ : Οι ραγδαίες αλλαγές, τις οποίες προκάλεσαν στη χώρα οι συνέπειες του μικρασιατικού πολέμου, ανέδειξαν την ανάγκη για σημαντικές επενδύσεις στις υποδομές της χώρας. Το πολεοδομικό συγκρότημα της Αθήνας, για παράδειγμα, ξεπέρασε με την έλευση των προσφύγων το 1.000.000 κατοίκους και, φυσικά, δεν μπορούσε πλέον να υδρεύεται με το χρονολογούμενο από τους ρωμαϊκούς χρόνους Αδριάνειο Υδραγωγείο. Τη λύση του ζητήματος ανέλαβε το 1925 η αμερικανική εταιρεία ΟΥΛΕΝ, με την κατασκευή του φράγματος και της τεχνητής λίμνης στο Μαραθώνα.

β. Κλήριγκ : Στο εξωτερικό εμπόριο κυριάρχησε προοδευτικά η μέθοδος του διακανονισμού <<κλήριγκ>> . Οι διεθνείς συναλλαγές δεν γίνονταν, δηλαδή, με βάση το μετατρέψιμο συνάλλαγμα, αλλά με βάση διακρατικές συμφωνίες που κοστολογούσαν τα προς ανταλλαγή προϊόντα και φρόντιζαν να ισοσκελίσουν την αξία των εισαγωγών με την αντίστοιχη των εξαγωγών, στο πλαίσιο ειδικών λογαριασμών. Για μία χώρα, όπως η Ελλάδα, όπου οι συναλλαγές με το εξωτερικό ήταν έντονα ελλειμματικές, η διαδικασία αυτή, πέρα από τα αρνητικά, είχε και θετικά στοιχεία.

γ. Εθνικό κόμμα : Το γαλλικό κόμμα υποστήριζε την πολιτική διεύρυνσης των εδαφικών ορίων του κράτους, εκφράζοντας κατά κύριο λόγο τα συμφέροντα των ατάκτων, οι οποίοι μπορούσαν να κερδίσουν τη ζωή τους μόνο από τον πόλεμο. Ασφαλώς, μέλημα των προσφύγων από αλύτρωτες περιοχές ήταν η απελευθέρωση της ιδιαίτερης πατρίδας τους. Εξαιτίας αυτής της πολιτικής ονομάστηκε και<< εθνικό κόμμα>>.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Α1.α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τους αριθμούς της στήλης Α και δίπλα στον καθένα από αυτούς τα γράμματα της στήλης Β, τα οποία προσδιορίζουν τις χρονολογίες που αντιστοιχούν στα γεγονότα της στήλης Α.

ΣΤΗΛΗ Α' : ΓΕΓΟΝΟΤΑ	**ΣΤΗΛΗ Β' : ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΕΣ**
1. Ολοκλήρωση αγροτικής μεταρρύθμισης	Α. 1823
2. Η φιλοσυμμαχική κυβέρνηση του Βενιζέλου χάνει τις εκλογές	Β. 1920
3. Έναρξη λειτουργίας Τράπεζας Ελλάδος	Γ. 1917
4. Β' Εθνοσυνέλευση του Άστρους	Δ. 1928
5. Ο Κωλέττης διατύπωσε τη <<Μεγάλη	Ε. 1844

Ιδέα>>	

Μονάδες 5

Απαντήσεις : 1 Γ, 2 Β, 3 Δ, 4 Α

Α2.β. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό**, αν η πληροφορία είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν η πληροφορία είναι λανθασμένη :

α. Οι οθωνικές κυβερνήσεις δεν αρνήθηκαν την αποπληρωμή των επαναστατικών δανείων. **Λάθος**

β. Το 1907 ψηφίστηκαν νόμοι οι οποίοι απαγόρευαν στην εκάστοτε ελληνική κυβέρνηση να απαλλοτριώνει μεγάλες ιδιοκτησίες γης**. Λάθος**

γ. Ο<< Γενικός Οργανισμός της Πελοποννήσου>> ήταν ένας πολιτικός σχηματισμός στη διάρκεια του Αγώνα, που προτάθηκε από τον Αλέξανδρο Υψηλάντη και θα του επέτρεπε να συγκεντρώσει τη στρατιωτική και πολιτική εξουσία**. Λάθος**

δ. Βασική επιδίωξη του γαλλικού κόμματος ήταν η κατοχύρωση των δικαιωμάτων του λαού απέναντι στη μοναρχική εξουσία. **Σωστό**

ε. Οι ιδέες του Διαφωτισμού γνώρισαν μεγάλη διάδοση στην απελευθερωμένη Ελλάδα**. Λάθος**

Μονάδες 5

ΘΕΜΑ Β1

Να αναφερθείτε στα αποτελέσματα του Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου (Δ.Ο.Ε.) που επιβλήθηκε στην Ελλάδα το 1898.

Μονάδες 12

Τα αποτελέσματα του Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου ήταν θετικά και έγιναν ορατά λίγα χρόνια αργότερα. Η εγγύηση των Δυνάμεων αύξησε την πιστοληπτική ικανότητα του κράτους, ενώ ο έλεγχος απάλλαξε τους δημοσιονομικούς μηχανισμούς από δυσλειτουργίες του παρελθόντος. Το 1910, παρά τα προβλήματα στο εξωτερικό ισοζύγιο πληρωμών εξαιτίας της σταφιδικής κρίσης και παρά το γεγονός ότι η αποπληρωμή των δανείων εξακολουθούσε να απορροφά το 1/3 των εθνικών εσόδων, τα δημόσια οικονομικά μπορούσαν να χαρακτηριστούν υγιή, οι προϋπολογισμοί ήταν ελαφρώς πλεονασματικοί και οι οικονομικές δυνατότητες του κράτους σαφώς αυξημένες. Αυτή η θετική εξέλιξη επέτρεψε τις μεταρρυθμίσεις των πρώτων κυβερνήσεων του Ελευθερίου Βενιζέλου, την πολεμική προετοιμασία και τη συμμετοχή στους Βαλκανικούς πολέμους, χωρίς τις δραματικές επιπτώσεις που είχαν στο οικονομικό πεδίο οι πολιτικές κινητοποιήσεις του παρελθόντος.

ΘΕΜΑ Β2

Να παρουσιάσετε τους παράγοντες που εξασφάλισαν την ανοδική οικονομική πορεία της χώρας κατά το χρονικό διάστημα 1919 - 1939.

Μονάδες 13

Η Ελλάδα του μεσοπολέμου (1919-1939), παρά το κόστος της μικρασιατικής συμφοράς, είχε αποκτήσει μία σειρά από πλεονεκτήματα που επέτρεπαν τη θετική οικονομική της πορεία. Σε

αντίθεση με πολλά γειτονικά της κράτη είχε ομογενοποιηθεί εθνικά, καθώς οι μειονότητες αντιπροσώπευαν πλέον λιγότερο του 7% του συνολικού πληθυσμού. Είχε ολοκληρώσει την αγροτική της μεταρρύθμιση και είχε προωθήσει την αστικοποίηση της : το 1/3 του πληθυσμού ζούσε πλέον σε μεγάλα αστικά κέντρα. Ταυτόχρονα, κάτω από το βάρος των πιέσεων είχε βελτιώσει τις υποδομές της και είχε υιοθετήσει αναπτυξιακές πολιτικές. Με λίγα λόγια, είχε λύσει πολλά από τα προβλήματα που εξακολουθούσαν για πολύ καιρό να ταλανίζουν τα υπόλοιπα βαλκανικά κράτη. Τέλος, θα μπορούσαμε να προσθέσουμε στα θετικά τη συγκέντρωση των Ελλήνων στα πλαίσια του εθνικού τους κράτους και την εξάλειψη του ελληνικού κοσμοπολιτισμού που συχνά υπήρξε αιτία για να αντιμετωπίζεται η Ελλάδα ως δευτερεύον πεδίο ανάπτυξης οικονομικών δραστηριοτήτων. Η ανάπτυξη της Ελλάδας ενδιέφερε πλέον όλους τους Έλληνες.

Επιπλέον, οι πρόσφυγες είχαν φέρει μαζί τους γνώσεις τον πολιτισμό τους και μία ισχυρή διάθεση για εργασία. Πέρα από τις επιτυχείς ή ανεπιτυχείς προσπάθειες των αρχών για αποκατάσταση των ξεριζωμένων, θεμέλιο της όλης προσπάθειας ήταν διάθεση των ανθρώπων να εργαστούν σκληρά για να ξαναδημιουργήσουν αυτά που έχασαν μέσα στην καταστροφή.

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Αντλώντας στοιχεία από τις παρακάτω πηγές και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να παρουσιάσετε τους στόχους και τα αποτελέσματα της αγροτικής μεταρρύθμισης του 1917.

Μονάδες 25

Το αποφασιστικό βήμα προς την ολοκλήρωση της αγροτικής μεταρρύθμισης έγινε στα ταραγμένα χρόνια του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου και του «εθνικού διχασμού». Το 1917 η κυβέρνηση του Ελευθερίου Βενιζέλου στη Θεσσαλονίκη αποφάσισε την ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης.

Πράγματι, το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται και στο δευτερογενές παράθεμα <Βεργόπουλος, Το αγροτικό ζήτημα στην Ελλάδα>, αν και το μεγαλύτερο μέρος αυτής πραγματοποιήθηκε μετά το 1922. Στο ίδιο παράθεμα δίνονται πρόσθετα στοιχεία για τους λόγους επίσπευσης αυτής της μεταρρύθμισης αν και δεν είναι τόσο ισχυροί. Από τη μία, για να καλυφθούν οι ανάγκες που είχε προκαλέσει ο εμφύλιος πόλεμος και από την άλλη ο κίνδυνος της επανάστασης των μπολσεβίκων στην Ρωσία. Ωστόσο, ο βασικοί λόγοι ήταν οικονομικοί. Έτσι, ο στόχος ήταν διπλός: αφενός η στήριξη και ο πολλαπλασιασμός των ελληνικών ιδιοκτησιών γης στις νεοαποκτηθείσες περιοχές και αφετέρου η αποκατάσταση των προσφύγων και η πρόληψη κοινωνικών εντάσεων στον αγροτικό χώρο. **Μάλιστα, όπως διευκρινίζεται στην ίδια ιστορική πηγή, μετά τον ναυτικό αποκλεισμό που επέβαλαν οι δυτικές δυνάμεις στην Ελλάδα ως μέσο πίεσης για την είσοδό της στον Α'.Π.Π. , το εξωτερικό εμπόριο γνώρισε πτώση αλλά ταυτόχρονα προστατεύθηκε η εσωτερική βιομηχανική και αγροτική παραγωγή. Απόρροια αυτής της συγκυρίας ήταν να ρυθμιστεί άμεσα το ζήτημα των μεγάλων τσιφλικιών και ειδικότερα στην Μακεδονία. Ταυτόχρονα, συμπληρωματικά δεδομένα παρέχει το κείμενο Γ *Mark Mazower, Η Ελλάδα και η οικονομική κρίση του μεσοπολέμου,* όπου με την ίδια αντίληψη ο Ελ .Βενιζέλος κάτω από την πίεση των διεθνών συγκυριών και την έκγριση της Διπλής Αναθεωρητικής Βουλής , αναγκάστηκε να απαλλοτριώσει τα μεγάλα τσιφλίκια και της Θεσσαλίας αφού θεωρούσε άδικη για τους αγρότες την ήδη υπάρχουσα διανομή.** Με βάση αυτά τα νομοθετήματα η απαλλοτρίωση των

μεγάλων αγροτικών ιδιοκτησιών έγινε δυνατή στα αμέσως μετά τον πόλεμο χρόνια, όταν η ανάγκη αποκατάστασης των προσφύγων βρέθηκε στο επίκεντρο του κρατικού ενδιαφέροντος.

Η αναδιανομή που έγινε έφτασε στο 85% των καλλιεργήσιμων εκτάσεων στη Μακεδονία και στο 68% στη Θεσσαλία. Στο σύνολο της καλλιεργήσιμης γης της χώρας το ποσοστό αυτό ανήλθε σε 40%.. **Έτσι, σύμφωνα με το κείμενο Γ, τα τσιφλίκια του Δημοσίου εκτάσεις άνω των 100 στρεμμάτων σε Θεσσαλία και Βόρεια Ελλάδα καθώς και εκτάσεις 300 στρεμμάτων και πάνω, διανεμήθηκαν σε αγρότες ηλικίας τουλάχιστον 20 ετών. Χαρακτηριστικά είναι τα αριθμητικά δεδομένα που παρέχει το κείμενο Β και τεκμηριώνουν αυτήν την εικόνα. Την περίοδο 1917-1920 έγιναν 64 απαλλοτριώσεις ενώ την περίοδο 1921-1922 περιορίστηκαν σε 12. Ωστόσο, μ**ετά από λίγα χρόνια, κάτω από την πίεση του προσφυγικού προβλήματος, η αγροτική μεταρρύθμιση ολοκληρώθηκε και οδήγησε την αγροτική οικονομία της χώρας σε καθεστώς μικροϊδιοκτησίας**, γεγονός που επιβεβαιώνεται από τον αριθμό των απαλλοτριώσεων,1203, την περίοδο 1923-1925.**

Με τη σειρά της η νέα κατάσταση δημιούργησε νέα προβλήματα. Οι μικροκαλλιεργητές δυσκολεύονταν να εμπορευματοποιήσουν την παραγωγή τους και έπεφταν συχνά θύματα των εμπόρων. Για να αντιμετωπιστεί αυτή η κατάσταση προωθήθηκε η ίδρυση της Αγροτικής Τράπεζας, κρατικών οργανισμών παρέμβασης και παραγωγικών συνεταιρισμών. Το αγροτικό ζήτημα απέκτησε έτσι νέο περιεχόμενο, χωρίς να προκαλέσει τις εντάσεις που γνώρισαν άλλα κράτη της Ευρώπης (Ισπανία, Βουλγαρία, Ρουμανία κ.λπ.).

ΘΕΜΑ Δ1

Αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να αναφερθείτε στο θεωρητικό δανεισμό του 1917 και τις οικονομικές και πολιτικές συνέπειες που είχε για τη χώρα.

Μονάδες 25

Μετά το τέλος του Εθνικού Διχασμού και την επικράτηση της κυβέρνησης του Βενιζέλου, η Ελλάδα θα συμμετάσχει στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο στο πλευρό της Αντάντ. Αναλυτικότερα, όταν με την επέμβαση των Συμμάχων ενοποιήθηκε το 1917 η χώρα υπό τον Βενιζέλο, στάθηκε αδύνατο να αναλάβει, χωρίς εξωτερική αρωγή, το κόστος συμμετοχής στον πόλεμο**, καθώς η επίδραση του πολέμου ήταν εμφανής πολύ πριν το 1917. Οι πολεμικές δαπάνες ήταν μεγάλες και γι' αυτό καλύφθηκαν με φορολογία, έκδοση χαρτονομίσματος και δανεισμό.** Πιο συγκεκριμένα, οι Σύμμαχοι προχώρησαν σε έναν ιδιόμορφο δανεισμό της χώρας, που θα έχει οδυνηρές συνέπειες στο μέλλον.

Η Γαλλία, η Μεγάλη Βρετανία και οι ΗΠΑ ενέκριναν καταρχήν μεγάλα δάνεια προς την Ελλάδα : 12 εκατομμύρια λίρες Αγγλίας, 300 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα και 50 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ**, που σύμφωνα με το κείμενο Α, το οποίο αποτελεί δευτερογενή πηγή από την Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, οι πιστώσεις αυτές, μέσω της Εθνικής Τράπεζας, θα μπορούσαν να ληφθούν μόνο μετά το τέλος του πολέμου**. Επομένως, ο δανεισμός ήταν θεωρητικός. Τα ποσά δεν εκταμιεύτηκαν ούτε δόθηκαν στην Ελλάδα. Θεωρήθηκαν κάλυμμα για την έκδοση πρόσθετου χαρτονομίσματος, με το οποίο η κυβέρνηση Βενιζέλου θα χρηματοδοτούσε την πολεμική της προσπάθεια. **Άλλωστε, μετά το τέλος του πολέμου, η Ελλάδα δεν κατάφερε να αξιοποιήσει τις πιστώσεις αυτές εξαιτίας της νομισματικής αστάθειας και της γρήγορης υποτίμησης της δραχμής**. Η Ελλάδας πάντως χρηματοδότησε με τον τρόπο αυτό την πολεμική συμμετοχή της στο Μακεδονικό Μέτωπο, την εκστρατεία στην Ουκρανία και την Κριμαία και την πρώτη φάση της στρατιωτικής εμπλοκής στη Μικρά Ασία. Οι

συνέπειες αυτής της ιδιόμορφης νομισματικής ισορροπίας δεν άργησαν να φανούν, **καθώς οι θεωρητικές πιστώσεις θα συμβάλλουν στην έκδοση χαρτονομίσματος από την κυβέρνηση , με αποτέλεσμα το 1918 να προστεθούν ένα δισεκατομμύριο δραχμές στην κυκλοφορία και ακόμη περισσότερες το 1919, πράγμα που θα συμβάλει στην αύξηση του πληθωρισμού.**

Παράλληλα, τον Νοέμβριο του 1920, η φιλοσυμμαχική κυβέρνηση του Βενιζέλου έχασε τις εκλογές και την εξουσία ανέλαβαν τα φιλοβασιλικά κόμματα που έσπευσαν να επαναφέρουν τον ανεπιθύμητο στους Συμμάχους βασιλιά Κωνσταντίνο. Οι Σύμμαχοι σε αντίποινα έσπευσαν να αποσύρουν την κάλυψη του χαρτονομίσματος και έτσι, ένα σημαντικό τμήμα της νομισματικής κυκλοφορίας βρέθηκε χωρίς αντίκρισμα. **Τα στοιχεία αυτά επιβεβαιώνονται και από το κείμενο Α, στο οποίο επισημαίνεται ότι στο τέλος του 1920 όλες οι γαλλικές πιστώσεις, οι μισές αγγλικές και τα 2/3 από τις αμερικανικές δεν χρησιμοποιήθηκαν καθόλου. Παράλληλα με την έλευση του Κωνσταντίνου, όπως προαναφέρθηκε, ανακλήθηκαν τελικά όλες οι πιστώσεις και έτσι η Ελλάδα υποχρεώθηκε να βασιστεί στις δικές της οικονομικές δυνατότητες**. Επιπλέον, από το 1918 και μετά ο κρατικός ισολογισμός έκλεινε με παθητικό**, ενώ κατά το διάστημα 1920-1922 αυξήθηκε η νομισματική κυκλοφορία και το 1921 η κυβέρνηση δανείστηκε από την Εθνική Τράπεζα πάνω από ένα 1.200 εκατομμύρια δραχμές, σύμφωνα με την δευτερογενή πηγή του συγγραφέα Mark Mazower με τίτλο <<Η Ελλάδα και η οικονομική κρίση του Μεσοπολέμου>>.** Ταυτόχρονα η παρουσία στη Μικρά Ασία εξελίχθηκε σε σκληρό και δαπανηρό πόλεμο, **καθώς το καθημερινό κόστος υπολογίζονταν γύρω στο 8 εκατομμύρια δραχμές, υποχρεώνοντας την κυβέρνηση να καταφεύγει σε σπασμωδικά μέτρα.** Το Μάρτιο του 1922 τα δημοσιονομικά δεδομένα έφτασαν σε πλήρες αδιέξοδο, το οποίο αντιμετωπίστηκε με έναν απρόσμενο τρόπο. Λίγους μήνες πριν από την κατάρρευση του Ελληνικού Μετώπου στη Μικρά Ασία, η κυβέρνηση **με υπουργό Οικονομικών τον Πέτρο Πρωτοπαπαδάκη** προέβη σε ένα πρωτότυπο εσωτερικό αναγκαστικό δάνειο με διχοτόμηση του χαρτονομίσματος. **Οι άνθρωποι αναγκάστηκαν να παραδώσουν τα χαρτονομίσματά τους στις τράπεζες, οι οποίες τα διχοτομούσαν :** το αριστερό τμήμα εξακολουθούσε να κυκλοφορήσει στο 50% της αναγραφόμενης αξίας **και επιστρεφόταν στον κάτοχο**, ενώ το δεξιό ανταλλάχθηκε με ομολογίες του δημοσίου**. Η Εθνική Τράπεζα διατάχθηκε να πιστώσει το κράτος με ισοδύναμο ποσό με το μισό της αξίας των χαρτονομισμάτων.** Η επιχείρηση στέφθηκε από επιτυχία, το κράτος απέκτησε 1.200.000.000 ε δραχμές και το πείραμα επαναλήφθηκε το 1926. **Ουσιαστικά ήταν ένα ακραίο μέτρο, διότι εφαρμόστηκε μόνο στο χαρτονομίσματα και όχι σε τραπεζικές καταθέσεις, από την άλλη όμως πλευρά δεν ενίσχυσε τον πληθωρισμό**. Φυσικά ο νομισματικός αυτός ελιγμός δεν στάθηκε ικανός να προλάβει τη μικρασιατική καταστροφή και τις βαρύτατες συνέπειές της.